

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Lina Smed
08-563 085 36
lina.smed@uka.se

Datum
2016-05-17

Reg.nr
31-76-16

Mittuniversitetet
Rektor
851 70 Sundsvall

Mittuniversitetets åtgärder efter ett beslut av Överklagandenämnden för högskolan

Bakgrund

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) fattade den 22 december 2015 beslut om en TillsynsPM om lärosätenas hantering av Överklagandenämnden för högskolans (ÖNH) ändringsbeslut (reg. nr 32-144-15). I tillsynspromemorian har UKÄ granskat vilka åtgärder som universiteten och högskolorna vidtagit efter att ÖNH har prövat ett överklagande och fattat ett ändringsbeslut, dvs. de fall där nämnden beslutat att bifalla överklagandet eller att undanröja det överklagade beslutet och visa ärendet åter till lärosätet. Totalt granskades 88 studentärenden (ärenden om antagning, tillgodoräknande, examensbevis samt anstånd och studieuppehåll) och anställningsärenden. I 79 ärenden hade högskolorna och universiteten följt ÖNH:s beslut, men i nio fall hade lärosätena inte vidtagit några åtgärder, inte vidtagit de åtgärder som föranletts av ÖNH:s beslut eller att det var oklart vilka åtgärder som vidtagits. Ett av dessa nio ärenden gällde ett ärende om tillgodoräknande vid Mittuniversitetet.

I tillsynspromemorian anges bl.a. följande.

Ärendet gäller ÖNH:s beslut den 11 april 2014 (reg. nr 241-217-14) och Mittuniversitetet. ÖNH har i sitt beslut undanröjt det överklagade beslutet och visat det åter till lärosätet för fortsatt handläggning. Som skäl för beslutet angav ÖNH bl.a. följande. Det går inte att utläsa av universitetets beslut att det gjorts någon prövning enligt 6 kap. 7 § högskoleförordningen, dvs. tillgodoräknande av bl.a. yrkesverksamhet i ämnet i förhållande till den nu aktuella kursen VFU II för forskollärare.

Mittuniversitetet har i sitt svar till UKÄ anfört bl.a. följande. Vid denna tidpunkt var det kort om tid innan den VFU-period som tillgodoräknandet gällde skulle inledas. Studenten valde att genomföra sin VFU varför det olyckligtvis inte fattades något nytt beslut i frågan om tillgodoräknande. Handläggningen av tillgodoräknandeärendena har inte varit tillfredsställande och har lett till ändrade rutiner. UKÄ konstaterar att Mittuniversitetet inte har vidtagit några åtgärder i det aktuella ärendet med anledning av ÖNH:s beslut.

Remiss till Mittuniversitetet

Med anledning av det som framkommit i tillsynsrapporten har UKÄ remitterat ärendet till rektor för Mittuniversitetet och anmodat lärosätet att yttra sig över följande.

1. Det är oklart varför Mittuniversitetet inte gjorde någon prövning av frågan om tillgodoräknande efter ÖNH:s beslut. Vänligen redogör för varför. Kommentera även detta särskilt mot bakgrund av vad som anges i 6 kap. 8 § högskoleförordningen om att högskolan ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande.
2. Universitetet har i sitt svar anfört att handläggningen av tillgodoräknande-ärendena inte har varit tillfredsställande och det har lett till ändrade rutiner. Vänligen redogör för hur rutinerna har ändrats. Bifoga även eventuella rutindokument eller liknande.

Mittuniversitetets yttrande angående remissen

Mittuniversitetet har i sitt svar på remissen yttrat bl.a. följande. Orsaken till att det inte gjordes någon förnyad prövning var att personalen vid avdelningen hanterade ärendet utifrån ett praktiskt förhållningssätt och inte var medveten om den juridiska betydelsen av ÖNH:s beslut att återförvisa ärendet för vidare handläggning. Studentens ansökan om tillgodoräknande av VFU II inkom till Mittuniversitetet i nära anslutning till kursstart. Då det förelåg oklarheter kring eventuellt tillgodoräknande (som också resulterade i att studenten tog ärendet vidare till ÖNH) beslutade sig studenten för att genomföra kursen VFU II. När beslutet från ÖNH kom Mittuniversitetet tillhanda hade studenten redan påbörjat kursen och beslutat sig för att fullfölja den. I och med detta uppfattade avdelningen att ärendet om tillgodoräknande inte längre var aktuellt, varför ingen förnyad handläggning kom till stånd och inget nytt beslut fattades.

Bestämmelsen i 6 kap. 8 § högskoleförordningen har olyckligtvis tillämpats felaktigt i detta ärende. Det uppkomna problemet hade sin grund i att de kurser kopplade till VFU II som studenten jämte yrkeserfarenhet åberopat för tillgodoräknande redan tidigare använts för tillgodoräknande av andra kurser. Av det skälet avslogs ansökan om tillgodoräknande utan att det gjordes en individualiserad prövning enligt den angivna föreskriften. När Mittuniversitetet fick del av ÖNH:s beslut att återförvisa ärendet gjordes heller ingen sådan prövning, eftersom ärendet bedömdes vara avslutat till följd av att studenten valt att genomföra kursen. Bristen i hanteringen av ÖNH:s beslut har därför mer samband med en felaktig uppfattning av när och hur ett ärende avslutas än tillämpningen av 6 kap. 8 § högskoleförordningen. Avdelningen har tagit lärdom av ärendet och därmed också ändrat handläggningen av tillgodoräknanden av VFU-kurser.

Rutinerna har ändrats på så sätt att information kring tillgodoräknande är tydliggjorda i riktlinjer som finns tillgängliga på universitetets hemsida. För att säkerställa tillräckliga underlag för korrekt validering anges i riktlinjerna att tillgodoräknande av VFU kan ske först efter att studenten fullgjort 15 högskolepoäng (hp) VFU. Universitetet anser att det är nödvändigt att bedöma studenterna under praktik vid åtminstone ett tillfälle under utbildningen, eftersom det inte kan tas för givet att det förhållandet att en student har matchande arbetslivserfarenhet betyder att studenten under sitt arbetsliv tillgodogjort sig kunskaper som motsvarar lärandemålen. Efter 15 hp VFU kan en rättssäker validering baseras på bland annat bedömningsunderlag, 3-partssamtal och telefonsamtal genomföras för efterföljande VFU-perioder. Skulle det i något undantagsfall uppkomma en situation där det är möjligt att göra en kvalitativt korrekt individuell bedömning av även de första 15 hp VFU finns ett sådant utrymme eftersom riktlinjen inte utgör en rättslig föreskrift och inte kan tolkas på ett sådant sätt att den står i strid mot högskoleförordningen.

Vidare har avdelningen utarbetat ett dokument med tydliga instruktioner till studenterna gällande vilket underlag som krävs för bedömning av om studenten uppfyller lärandemålen för den aktuella kursen. Ansökningsprocessen är uppdelad i två delar där bilaga 1 och bilaga 2 under rubriken ”detta ska bifogas din ansökan”, utgör det första steget och bilaga 3-5 utgör det andra steget i processen. Avsikten är att förenkla och tidseffektivisera ansökningsprocessen. Korrekta arbetsintyg och godkända betyg på tidigare VFU-kurser utgör grunden för ansökan om tillgodoräknanden. Bilaga 3-5 syftar till att styrka att studenten uppfyller de för kursen gällande lärandemålen för just den kurs tillgodoräknandet avser. Dessa får studenten av examinator inför ansökningsförfarandet.

Mittuniversitetet har bifogat dokumenten Riktlinjer för tillgodoräknande av yrkesverksamhet och Ansökan om validering av VFU.

Universitetskanslersämbetets bedömning

För att veta vilken innebörd ett beslut från ÖNH har, i de fall nämnden har återförvisat ärendet till lärosätet, får man utgå från de skäl som ÖNH har redovisat i sitt beslut (jfr Justitieombudsmannens beslut i JO 1992/93:JO1 s. 238).

Av 6 kap. 8 § högskoleförordningen framgår att högskolan ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande.

Av ÖNH:s beslut den 11 april 2014 (reg. nr 241-217-14) framgår att nämnden undanröjt det överklagade beslutet och visat ärendet åter till Mittuniversitetet för fortsatt handläggning. Som skäl för beslutet angav ÖNH bl.a. följande. Överklagandeenämnden för högskolan konstaterar inledningsvis att reglerna i högskoleförordningen innebär att lärosätet ska göra en individuell prövning av en students kunskaper och färdigheter i förhållande till den utbildning som studenten önskar få tillgodoräkna sig.

Ansökan om tillgodoräknande ska prövas utifrån vad som anges i kursplanen, i förhållande till studentens åberopade kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Universitetet hänvisar till ett tidigare beslut om tillgodoräknande. Mittuniversitetet har i sitt beslut den 6 februari 2014 inte närmare angett hur man har validerats studentens yrkeserfarenhet i förhållande till nu aktuell kursplan. Det går inte att utläsa av universitetets beslut att det gjorts någon prövning enligt 6 kap. 7 § högskoleförordningen, dvs. tillgodoräknande av bl.a. yrkesverksamhet i ämnet i förhållande till den nu aktuella kursen VFU II för förskollärare.

Mittuniversitetet har anfört bl.a. följande. När beslutet från ÖNH kom Mittuniversitetet tillhanda hade studenten redan påbörjat kursen och beslutat sig för att fullfölja den. I och med detta uppfattade avdelningen att ärendet om tillgodoräknande inte längre var aktuellt, varför ingen förnyad handläggning kom till stånd och inget nytt beslut fattades. Bristen i hanteringen av ÖNH:s beslut har mer samband med en felaktig uppfattning av när och hur ett ärende avslutas än tillämpningen av 6 kap. 8 § högskoleförordningen. Avdelningen har tagit lärdom av ärendet och därmed också ändrat handläggningen av tillgodoräknanden av VFU-kurser.

UKÄ anser att det inte har framkommit att studenten återkallat sin ansökan om tillgodoräknande. Det är därmed UKÄ:s uppfattning att Mittuniversitetet efter ÖNH:s beslut skulle ha företagit en sådan prövning som angavs i nämndens beslut. Lärosätet genomförde dock inte någon sådan prövning och kan därmed inte anses ha följt ÖNH:s beslut. Det är en viktig förutsättning för rättssäkerheten och förtroendet för rättssystemet att myndigheter respekterar och följer de beslut som fattas av överinstansen. UKÄ finner därmed skäl att rikta kritik mot Mittuniversitetet.

Mittuniversitetets ändrade rutiner

Mittuniversitetet har redogjort för sina ändrade rutiner gällande tillgodoräknande. UKÄ konstaterar att dessa rutiner avser ansökningsprocessen och prövningen av ansökan om tillgodoräknande av yrkesverksamhet. Ämbetet är positivt till att lärosätet vidtagit åtgärder för att tydliggöra processen för studenten.

I dokumentet Riktlinjer för tillgodoräknande av yrkesverksamhet anges emellertid bl.a. följande. Tillgodoräknanden av VFU kräver en individuell prövning av studentens färdigheter och förmågor. Underlag för denna individuella prövning grundas på dokument från de första 15 VFU-högskolepoängen, vilket innebär att VFU för denna period inte kan tillgodoräknas. UKÄ ställer sig tveksam till denna regel, men konstaterar att det är Överklagandenämnden för högskolan som slutligen prövar ett lärosätes tillämpning av regler för tillgodoräknande.

Mittuniversitetet har redogjort för de åtgärder som vidtagits och dessa gäller, som ovan konstaterats, rutiner vid ansökningsprocessen och prövningen av ansökan om tillgodoräknande av yrkesverksamhet. UKÄ vill dock betona vikten av att lärosätet även vidtar åtgärder och inför administrativa rutiner så att universitetets personal vidtar korrekta åtgärder i de fall då ÖNH beslutat att ett ärende ska visas åter till

lärosätet för fortsatt handläggning. Det är av stor vikt att lärosätet säkerställer att ÖNH:s beslut följs. UKÄ utgår från att Mittuniversitetet vidtar åtgärder för att säkerställa det.

Med dessa delvis kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Lina Smed.

Christian Sjöstrand

Lina Smed